

Jätelakiesityksen sudenkuopat

Pakkausalan Ympäristökisteri PYR Oy

”Uusi jätelaki vesittäisi suurelta osin saavutetut pakkausten hyötykäytön ympäristöhyödyt ja aiheuttaisi paljon turhia lisäkustannuksia.”

Sisällysluettelo

04_ Alkusanat

05_ Tiivistelmä lakiuudistuksen sudenkuopista

06_ Pakkausjäte osana jätehuoltoa

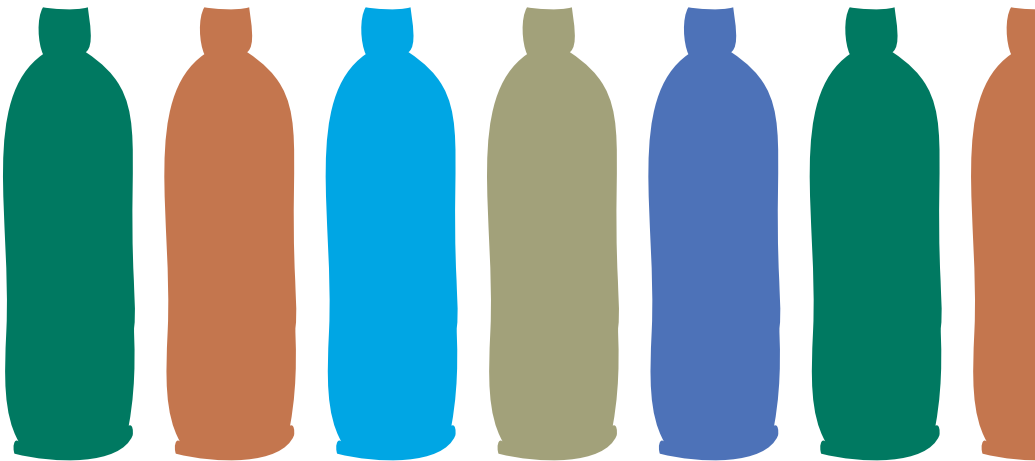
08_ Pakkausten erot suhteessa muihin tuottajavastuuajakeisiin

09_ Rinnakkainen ja suurelta osin tarpeeton pakkausjätteenkeräys pakolla pystyyn

10_ Pakkausten tuottajavastuu – Suomen malli toimi vuosia säästeliäästi, uusi tuhlaa ja voi sotkea kaiken

11_ Pakkausten hyödyntäminen kuntien energiantuotannossa

18_ Laki-suomi-sanakirja

Alkusanat / Ilmastonmuutosta ei saa vauhdittaa

Ympäristöministeriön JÄLKI-työryhmä on laatimassa ehdotusta uudesta jätelaista, joka tulee eduskunnan käsittelyyn keväällä 2010.

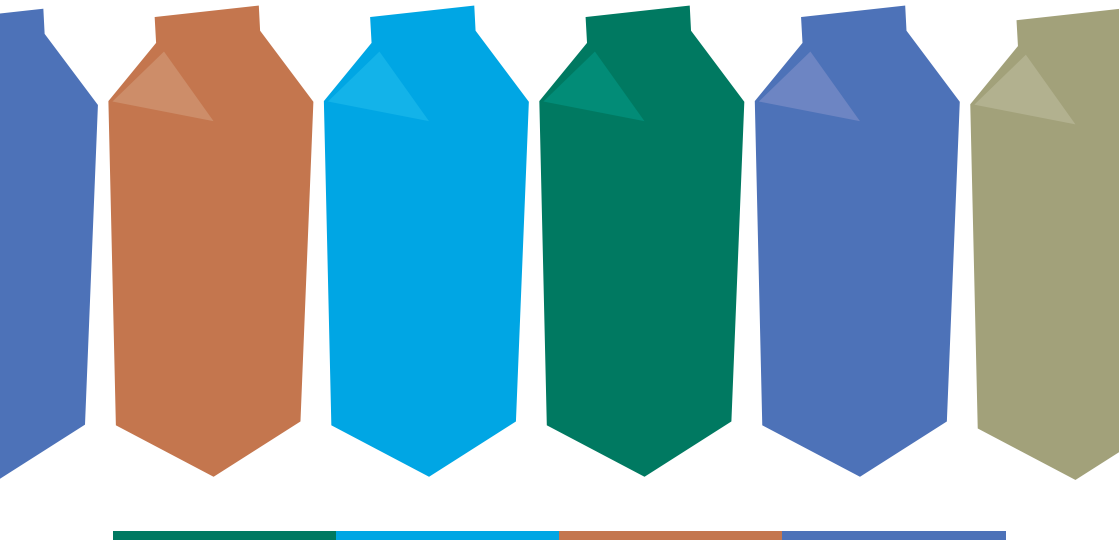
Lakiesitys pitää sisällään muun muassa muutoksia pakkausten hyötykäyttöjärjestelmään ja pakkaajien tuottajavastuuseen.

Pakkausalan Ympäristörekisteri PYR Oy edistää osaltaan suomalaista pakkausten hyötykäyttöä. Nykyinen järjestelmä on saatujen kokemusten mukaan toimiva, ja siitä aiheutuu suhteellisen pienin kustannuksin positiivisia ympäristövaikutuksia. Uusi jätelaki vesittäisi suurelta osin saavutetut pakkausten hyötykäytön ympäristöhyödyt ja aiheuttaisi paljon turhia lisäkustannuksia.

Jätelakiesitys ei näe ympäristöhyötyjä kokonaisuutena. Suurin osa pakkausjätteen aiheuttamasta ympäristörasituksesta syntyy tällä hetkellä keräyskuljetusten pääs-

töistä. Uusi jätelaki esityksen mukaisena lisäisi pakkausjätteen kuljetustarvetta ja sitä kautta ympäristörasitusta dramaattisesti.

Pakkausalan näkemys on, että uutta jätelakia valmisteltaessa poliittista päätöksentekoa tulee ohjata ympäristön etu, ja siksi jätelaki tulisi pakkaajien tuottajavastuun ja hyötykäyttöjärjestelmän osalta säilyttää ennallaan. Tämä ei tarkoita sitä, ettei hyötykäyttöjärjestelmää kehitetä entistä paremmaksi - päinvastoin. Pakkausalan tuottajayhteisöt tekevät kaupan ja teollisuuden sekä kunnallisten jätelaitosten kanssa kehitystyötä jatkuvasti, mutta tämän työn tulee jatkossakin perustua paitsi ympäristön kannalta myös taloudellisesti ja teknisesti parhaisiin mahdollisiin ratkaisuihin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että pakkausmateriaalikohtainen tuottajavastuu yhdessä kuntien jätehuoltoveloitteen kanssa muodostaa täyden tuottajavastuun.

Tiivistelmä lakiuudistuksen sudenkuopista

- Pakkausten kierrätysjärjestelmää on hyvä kehittää ja kierrätys tulee järjestää niin, että järjestelmä on sekä ympäristön kannalta että taloudellisesti kestävä.
- Jätelakiesityksen pakkausten tuottajavastuunmalli eli vastaanottopisteverkoston merkittävä lisääminen nykyisestä lisää oleellisesti pakkauskierrätyksen ympäristörasituksia ja kustannuksia.
- Lakiesitys tarkoittaisi, että pakkausjätteille tulisi erillinen keräysverkosto nykyisen jätehuollon rinnalle. Tämä ei ole ekologisesti, toiminnallisesti eikä taloudellisesti järkevää.
- Polttokelpoisten pakkausjätteiden hyödyntäminen energiaksi on taloudellisesti järkevä ratkaisu. Se on usein myös ympäristön kannalta järkevin vaihtoehto.
- Toimivaa järjestelmää ei pidä vahingoittaa eikä vaarantaa. Siinä pakkausmateriaalikohtainen tuottajavastuu yhdessä kuntien jätehuoltovelvoitteen kanssa muodostaa täyden tuottajavastuun. Järjestelmä toimii hyvin ja sen avulla pystytään takaamaan pakkausten hyötykäyttö reilusti yli tavoitteiden.
- Pakkaukseen ei voi soveltaa muiden tuottajavastuun alaisten tuotteiden, kuten renkaiden ja sähkölaitteiden, lainsäädäntöä, sillä pakkaus ei yleensä itsessään ole asiakkaan ostama tuote. Tämän lisäksi se eroaa monen tärkeän seikan suhteen muista tuottajavastuun piiriin kuuluvista jakeista.

▶ **Tärkeintä on estää turhan pakkausjätteen synty.** Pakkauksia tulee käyttää vain niin vähän kuin mahdollista, mutta niin paljon kuin on tarpeen tuotteiden säilyvyydelle, hygienialle, suojaamiseen, jakeluun ja tarpeellisten tietojen antoon.

▶ **Toiseksi tärkeintä on kierrätys.** Metalli, lasi, muovi, paperi, kartonki ja aaltopahvi muuttuvat uudelleen raaka-aineeksi, mikä vähentää kokonaan uuden raaka-aineen ja energian tarvetta. Kierrätyksen nimiin ei kuitenkaan ole järkevää vanhoa silloin, kun sen organisoiminen tarkoittaisi ympäristön kannalta epäedullista ratkaisua.

▶ Silloin, kun kierrätyksen organisoiminen tarkoittaisi turhaa ympäristörasitusta, suotavinta on polttaa pakkausjäte tehokkaasti energiaksi.

Pakkausjäte osana jätehuoltoa

Suomessa käytetään vuosittain noin 2,6 miljoonaa tonnia pakkauksia, josta syntyy noin 690 000 tonnia pakkausjätettä. Pakkausten hyötykäyttöä varten meillä on käytössä järjestelmiä ja laitoksia, joiden avulla pakkauksia käytetään uudelleen sellaisenaan, kierrätetään materiaalina uusiksi pakkauksiksi ja muiksi tuotteiksi tai hyödynnetään energianlähteenä. Pakkausalan tuottajayhteisöt organisoivat hyötykäyttöä. Tämä tapahtuu muun muassa siten, että ne tekevät sopimuksia pakkauksia hyödyntävien laitosten kanssa ja maksavat korvauksen hyödynnetyistä materiaalista. Vuodesta 1997 Pakkausalan Ympäristörekisteri PYR Oy on toiminut yhteistyössä tuottajayhteisöjen kanssa. PYR myös tiedottaa, solmii sopimuksia pakkaa-

alien kanssa ja valvoo pakkausalan etuja pakkausten hyötykäyttöä koskevan lainsäädännön kehittämisessä. Lisäksi PYR pyytää pakkaajilta vuosittain tiedot markkinoille saatetuista pakkauksista sekä laatii näistä tiedoista EU:n vaatimia pakkausten hyötykäyttötilastoja viranomaisten käyttöön.

Järjestelmän avulla yli 90 % pakkauksista käytetään uudelleen tai hyödynnetään uusin tuotteiden raaka-aineena tai energiana. Lukema on maailman huippua ja ylittää monin paikoin Euroopan unionin ja Suomen valtion asettamat hyötykäyttötavoitteet. Kun huomioidaan myös pakkausten uudelleenkäyttö, vain 5 % pakkausten kokonaiskäytöstä päättyy kaatopaikalle. Pakkaukset eivät näin ollen ole jäteongelma.

- Vuosittain käytetään noin 2,6 miljoonaa tonnia pakkauksia.
- Yli 1,9 miljoonaa tonnia on käytetty uudelleen (lasipullot, korit, lavat, laatikot, maidon jakelujärjestelmä jne.).
- Vuonna 2007 pakkausjätettä syntyi runsaat 690 000 tonnia.
- Tästä hyödynnettiin yli 580 000 tonnia, josta kierrätyksen osuus oli 360 000 tonnia.
- Noin 110 000 tonnia käytettyjä pakkauksia jäi hyödyntämättä vuonna 2007.

Lisäksi voidaan arvioida, että nettikauppa, alle miljoonan euron liikevaihdon omaavat yritykset ja vapaamatkustajat (yritykset, jotka eivät ole sitoutuneet hoitamaan hyödyn-tämisvelvoitteitaan) tuottavat noin 60 000 tonnia tuottajavastuujärjestelmän ulkopuo-lelta tulevia pakkauksia.

Pakkausten hyöty- ja uudelleenkäyttöe-hokkuus on Suomessa esimerkillistä, mistä johtuen negatiiviset ympäristövaikutukset on saatu minimoitua. Kuitupohjaisille, eli paperi-, kartonki- ja aaltopahvipakkauksille, samoin kuin lasi-, muovi-, metalli- ja puupakkauksille on olemassa hyötykäyt-töjärjestelmät, joiden avulla näistä aiheu-tuvasta pakkausjätteestä hyödynnetään pakkaustyypistä riippuen 43–95 prosenttia. Pakkausjätteen määrä on kuluneen vuosi-

kymmenen aikana kasvanut, mutta kaato-paikalle pakkausjätteestä päätyy sekä suh-teellisesti että absoluuttisesti huomattavasti vähemmän kuin kymmenen vuotta sitten.

Palautuspisteiden verkosto on laaja. Ku-luttajat voivat palauttaa pakkauksia noin 10 000 pantillisten juomapakkausten ke-räyspisteeseen, noin 1 900 kuitupohjaisten pakkausten aluekeräyspisteeseen sekä lukuisiin pienmetallin, lasipakkausten ja muovikassien keräyspisteisiin. Kuluttajille suunnattu palautusjärjestelmä kaipaa kui-tenkin entisestään kehittämistä, ja sekä vastaanottopisteitä että niistä tiedottamis-ta kehitetäänkin parhaillaan yhteistyössä pakkausalan tuottajayhteisöjen ja kaupan kanssa.

Jätelakiesityksen ajattelumalliin sisältyy oletus, että kaikki tuottajavastuujakeet eli

- moottorikäyttöisen ja muun ajoneuvon tai laitteen renkaat
- sanomalehdet, aikakauslehdet, toimistopaperit ja muut niihin rinnastettavat paperituotteet
- pakkaukset
- henkilöautot, pakettiautot ja niihin rinnastettavat muut ajoneuvot
- sähkö- ja elektroniikkalaitteet
- paristot ja akut

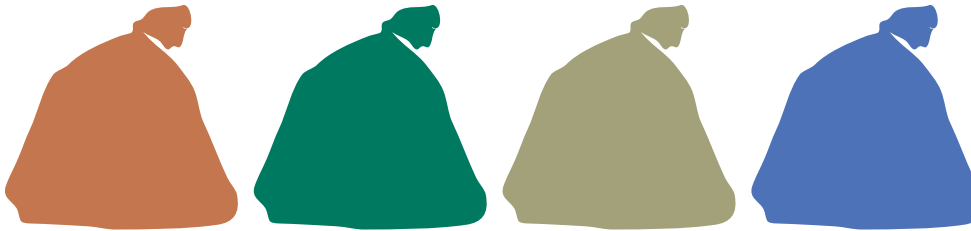
ovat niin samankaltaisia keskenään, että niihin on perusteltua luoda samankaltainen vastaanottopisteverkosto.

Pakkausten erot suhteessa muihin tuottajavastuujakeisiin

Pakkaukset poikkeavat monen tärkeän seikan suhteen muista tuottajavastuujakeista. Tästä syystä niitä ei voi käsitellä samankaltaisesti vastaanotosta säädettyä. Sanomalehtiä ja pakkauksia lukuun ottamatta kunnalla ei ole lainkaan vastuuta järjestää edellä mainittujen tuotteiden jätteenkuljetusta, käsittelyä eikä hyödyntämistä. Ne ovat joko ongelmajätettä tai jätettä, joka ei synny asumisessa tai jota ei voi laittaa sekajätteen joukkoon. Lisäksi ne ovat kestokulutushyödykkeitä, joista syntyy jätettä harvakseltaan. Mikään muu

taho kuin jätteen haltija ei ole lain mukaan velvollinen kuljettamaan niitä pois kiinteistöiltä tai syntypaikalta.

Jätteen haltijan kannalta palvelutaso ei parane, jos hän jatkossa joutuu erikseen kuljettamaan pakkausjätettä pois kiinteistöiltä. Jätelakiesityksessä pakkausjätettä ei kerättäisi kiinteistöiltä lainkaan, vaan jätteen haltijan olisi toimitettava se erillisiin uusiin aluekeräyspisteisiin. Kysymys olisi merkittävästä asumisessa syntyvän jätteen jätehuollon muutoksesta ja jätteiden siirtymisestä pois kunnallisen jätehuollon piiristä.

Rinnakkainen ja tarpeeton sekä ympäristölle haitallinen pakkausjätteenkeräys pakolla pystyyn (=Jätelakiesitys)

Uudessa jätelakiesityksessä pakkaajille on osoitettu vaatimus täydestä tuottajavastuusta. Lain astuminen voimaan tarkoittaisi muun muassa sitä, että nykyistä hyötykäyttöä tulisi entisestään nostaa. Nykyinen yli 80 prosentin hyötykäyttöä on kuitenkin tutkimuksissa todettu pakkausten ympäristövaikutusten (kustannukset + ympäristötase) kannalta järkeväksi. Suurempi hyötykäyttöaste lisää nopeasti negatiivisia ympäristövaikutuksia lisääntyneen kuljetusliikenteen muodossa. Hyötykäytön merkittävä lisääminen ei ole myöskään taloudellisesti järkevää.

Nykyisen pakkausten hyötykäyttöjärjestelmän ulkopuolelle jää laskelmien mukaan noin 110 000 – 180 000 tonnia pääasiasa kuluttajilta tulevaa pakkausjätettä, joka tällä hetkellä kerätään joko energiahyötykäyttöön tai kuljetetaan kaatopaikalle. Täysi tuottajavastuu edellyttäisi keräysverkon laajentamista huomattavasti nykyisestä, mistä aiheutuisi merkittävää ympäristöhaittaa – vaikutus olisi siis täysin päinvastainen, mihin ympäristöä koskevalla lainsäädännöllä tulisi pyrkiä.

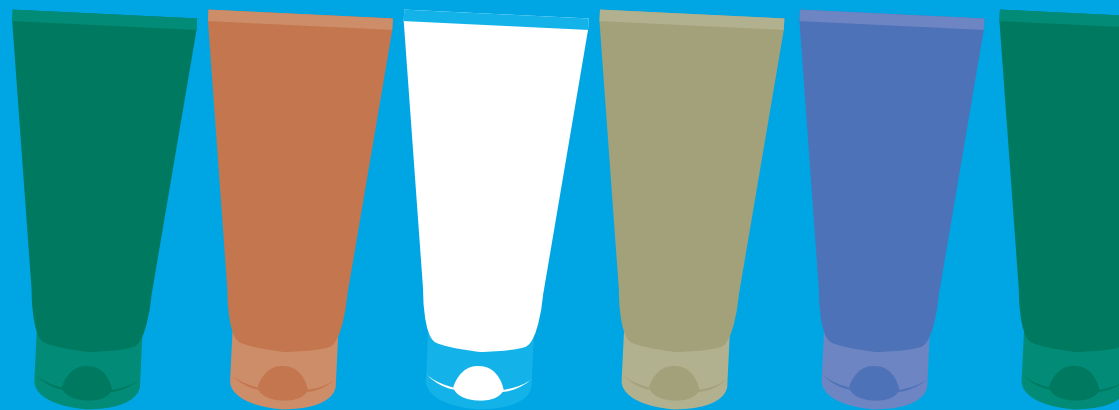
Valtioneuvostossa on valmisteilla asetus, jota varten on tehty ehdotuksia pakkausjätteen keräyspisteiden verkoston tiheydestä. Riittäväksi keräyspistetiheydeksi on esi-

tetty mm. yksi pakkausjätteen keräyspiste kullekin materiaalille kaikkiin taajamiin tai tuhatta asukasta kohden. Keräyspiste tuhatta asukasta kohti tarkoittaisi yhteensä noin 5 300 keräyspistettä viidelle eri pakkausmateriaalille, mistä aiheutuisi pakkaajille ja sitä kautta potentiaalisesti kuluttajahintoihin 25 - 50 miljoonan euron lisäkustannukset vuositasolla. Palvelu menettää merkityksensä, jos mittavin kustannuksin erilliskerätty materiaali osoittautuu kierrätyskelvottomaksi ja likaiseksi sekajätteenä, joka joudutaan kierrätyksen sijasta ohjaamaan energiahyödyntämiseen.

Ympäristötaseen kannalta keräyspistetiheyden kasvattamisen negatiivinen vaikutus olisi lisääntyneestä kuljetustarpeesta johtuen vieläkin dramaattisempi: Yhteensä noin 5,2 miljoonasta ylimääräisestä kuljetus- ja huoltoajokilometristä syntyisi noin 3 miljoonaa kiloa kasvihuoneilmiötä vauhdittavia hiilidioksidipäästöjä. Energiaa lisääntyneeseen rekkaralliin hupenisi noin 514 omakotitalon vuosittaiseen lämmitykseen tarvittava määrä.

Vertauksen vuoksi, mikäli kyseinen pakkausjäte käytettäisiin energian tuottamiseen lähimmissä voimaloissa, voitaisiin pakkausjätteellä lämmittää 27 000 omakotitaloa vuoden ajan.

Kaiken kaikkiaan ehdotettu täysi
tuottajavastuu toimisi ympäristöä
vastaan, ei sen hyväksi.

Pakkausten tuottajavastuu – Suomen malli toimi vuosia säästeliäästi, uusi tuhlaa ja voi sotkea kaiken

Pakkauksen tuottajavastuulla tarkoitetaan sitä, että tuotteita markkinoille valmistavat tai niitä Suomeen maahantuovat yritykset vastaavat omalta osaltaan tuotteidensa mukana markkinoille toimittamiensa pakkausten hyötykäytöstä. Tämä vastuu koskee myös kuljetuspakkauksia, joita ovat esimerkiksi puiset ja muoviset kuormalavat, metalli- ja muovivanteet sekä kiriste- ja kutistekalvot jne. Hyötykäyttö tarkoittaa siis sitä, että pakkaukset käytön jälkeen joko valmistellaan uudelleenkäyttöön tai kierrätetään uusien tuotteiden raaka-aineena tai hyödynnetään energiantuotannossa. Huomatakoon, että lajittelu ja keräys eivät ole vielä kierrätystä eivätkä hyötykäyttöä, vaan vasta edellytys hyötykäyttötoiminnalle.

Käytännössä järjestelmä toimii niin, että kaikki yli miljoona euroa liikevaihtoa tekevät pakkaajat ja pakattujen tuotteiden maahantuojat ovat tuottajavastuussa. Suurin osa niistä on tehnyt Pakkausalan Ympäristörekisteri PYR Oy:n kanssa sopimuksen tuottajavastuun siirrosta tuottajayhteisöille.

Tällöin ne maksavat PYR:n kautta oman osuutensa pakkausjätteen hyötykäyttöä tuottajayhteisöjen materiaalikohtaisesti määrittäminä hyötykäyttömaksuina. Pakkaajien ja pakattujen tuotteiden maahantuojien suorittamat hyötykäyttömaksut käytetään korvaamaan hyötykäyttö- ja kierrätysjärjestelmien kuluja tuottajayhteisöjen vastaanottopesteestä eteenpäin.

Nykymalli eli osittainen tuottajavastuu tarkoittaa, että yritykset vastaavat pakkausten hyötykäytöstä tavoitteiden mukaisesti ja osa pakkausjätteestä kuuluu asumisessa syntyvään jätteeseen, jolloin kunta vastaa siitä. Näin voidaan saavuttaa merkittäviä synergiaetuja ja hyötykäyttö voidaan organisoida niin taloudellisesti kuin ekologisestikin kestävimällä mahdollisella tavalla.

Alla luetellut eri materiaaleihin keskittyvät tuottajayhteisöt organisoivat hyötykäyttöä ja vastaavat hyötykäyttötavoitteiden saavuttamisesta Suomessa.

Aaltopahvi – Suomen Aaltopahviihdistys ry, www.aaltopahvi.fi

Kuluttajakuitu – Suomen Kuluttajakuitu ry, www.kuluttajakuitu.fi

Nestepakkauskartonki – Suomen NP-kierrätys Oy, www.np-kierratys.fi

Teollisuuskuitu – Suomen Teollisuuskuitu Oy, www.teollisuuskuitu.fi

Lasi – Suomen Keräyslasiyhdistys ry, www.kerayslasyhdistys.fi

Metalli – Mepak-Kierrätys Oy, www.mepak.fi

Pantilliset juomapakkaukset – Suomen Palautuspakkaus Oy, www.palpa.fi

Muovi – Suomen Uusiomuovi Oy, www.suomenuusiomuovi.fi

Puu – Puupakkausten Kierrätys PPK Oy, www.puupakkauskierratys.fi

Suomi ylittänyt EU:n tavoitteet kirkkaasti

Voimassa olevan, EU:n direktiiveihin perustuvan lain mukaan vähintään 60 prosenttia kaikesta pakkausjätteestä hyödynnetään joko kierrättämällä materiaalina tai polttamalla energiaksi.

Suomessa tämä vaatimus, kiitos toimivan järjestelmän, on ylitetty reippaasti. Vuonna 2007 yli 80 prosenttia pakkausjätteestä hyödynnettiin uusien tuotteiden raaka-aineena tai energiana.

	Pakkausjäte, tonnia *	Kierrätys- %	Hyötykäyttö -%	Kaatopaikoille ja muu hävikki
Lasi	69 300	81 %	88 %	12 %
Muovit	98 600	18 %	43 %	57 %
Paperi, kartonki, aaltopahvi	265 400	88 %	95 %	5 %
Metallit	47 400	70 %	70 %	30 %
Puu	214 200	10 %**	90 %	10 %
YHTEENSÄ	694 900	52 %	84 %	16 %

* luku ei sisällä alle miljoonan liikevaihdon omaavien yrityksiä vapaamatkustajien ja nettituonin aiheuttamia pakkausjättemääriä

** vuonna 2008 puupakkausjätteestä kierrätettiin 20 % ja hyödynnettiin yhteensä 95 %.

Toimiva nykyjärjestelmä

Nykyjärjestelmä on varsin toimiva niin ympäristön, elinkeinoelämän kuin kuluttajienkin kannalta. Se on optimaalinen juuri Suomen kaltaisen, asukastiheydeltään harvan valtion tarpeisiin, ja varsin kustannustehokas moniin eurooppalaisiin järjestelmiin verrattuna.

Kaikki pakkausten hyötykäyttöön kohdistuvat lakisääteiset vaatimukset ylitetään reippaasti, eikä ympäristölle koidu turhaa rasitusta esimerkiksi kohtuuttomista kuljetuksista. Toisaalta tätä myötä yritysten maksamat hyötykäyttömaksut pysyvät kohtuullisina, eivätkä peilaudu esimerkiksi suhteettoman korkeina kuluttajahintoina. Samaten kohtuulliset kustannukset kannustavat yrityksiä ja maahantuoja maksimoimaan pakkausjätteen hyötykäytön.

Ympäristön kannalta pakkausjätteen osittainen hyödyntäminen energiantuotantona on järkevää, sillä näin saadaan tuotettua puhdasta, ympäristöystävällistä energiaa ilman, että aiheutetaan lisärasitetta esimerkiksi pitkien kuljetusmatkojen seurauksena tehottomina kuljetuksina.

Pakkausten hyötykäyttöjärjestelmää on toki hyvä kehittää edelleen. Tärkeintä on, että kierrätys järjestetään niin, että järjestelmä on ympäristön kannalta ja taloudellisesti kestävä.

Kuluttaja maksaa, ympäristö kärsii

Meneillään olevassa jätelain uudistuksessa esitetään, että osittainen tuottajavastuu muutetaan täydeksi tuottajavastuiksi. Tämä tarkoittaisi, että pakkaajat ja pakattujen tuotteiden maahantuoja vastaisivat täysin pakkausjätteen jätehuollosta ja sen kustannuksista. Käytännössä tämä tarkoittaisi päällekkäisen jätehuoltojärjestelmän perustamista nykyisen kunnallisen jätehuoltojärjestelmän rinnalle.

Lakiesitys jopa estäisi muiden jätehuollon toimijoiden järjestämästä pakkausten tuottajavastuun piiriin kuuluvien jätteiden jätehuoltoa. Samaten uudistus tarkoittaisi sitä, että kunnat eivät voisi jatkossa hallinnoida edes kuluttajilta tulevaa pakkausjätettä, jota kunnat ovat tähän asti hyödyntäneet muun muassa energiantuotannossa.

Ehdotettu täysi tuottajavastuu tarkoittaisi keräysverkoston tuntuva tiivistämistä, myös harvaan asutuilla alueilla. Tämä puolestaan lisäisi merkittävästi kuljetustarvetta, joka aiheuttaisi ylimääräistä rasitusta ympäristölle sekä yhä lisääntyviä kustannuksia tuottajille.

Kaiken kaikkiaan ehdotettu täysi tuottajavastuu toimisi ympäristöä vastaan, ei sen hyväksi.

Lisäkustannukset pähkinäkuoressa

LISÄKUSTANNUKSET	MINIMI	MAKSIMI
Keräyspisteiden perustamiskulut 37 100 000/5 vuotta, euroa	7 420 000	7 420 000
Keräyspisteiden käyttökulut, euroa	3 900 000	4 854 000
Tyhjennys, euroa	4 240 000	25 440 000
Laitoskulut, euroa	2 200 000	5 400 000
Kuljetuskustannukset, euroa	6 793 000	6 793 000
YHTEENSÄ, euroa/vuosi	24 553 000	49 907 000

Pakkausten hyödyntäminen energiantuotannossa

Jätteiden hyödyntäminen energiana täydentää eurooppalaisen jätehuoltokäytännön mukaisesti materiaalin kierrätystä. Kaikki, mikä pystytään kierrättämään ympäristötehokkaasti, kannattaa kierrättää. Se osa jätteestä, mitä ei pystytä kierrättämään on järkevintä hyödyntää energiana.

Käytännössä pakkaus- ja muun jätteen hyödyntäminen energiana tarkoittaa jätteen polttamista niille tarkoitetuissa polttolaitoksissa. Jätteenpoltoista syntyvä energia korvaa suoraan fossiilisia polttoaineita, esimerkiksi kivihiilen käyttöä energiana. Kotitalouksien pakkausjäte palautuu polttamisen kautta siis lämpönä takaisin kotitalouksiin tai laitoksiin. Esimerkiksi kahden kilon jättepussista syntyy voimalassa energiaa, joka lämmittää viiden minuutin suihkun tai jonka avulla voi paistaa pari pellilistä pullaa.

Pakkausjäte energianlähteenä – ympäristölle hyvä ratkaisu

Pakkausjätteen hyödyntäminen energiana, siltä osin kun jätettä ei ole järkevää kierrättää, on ympäristön kannalta hyvä ratkaisu. Järkevä kierrätys vaatii myös keräyksen saantona puhtaita materiaaleja.

Esimerkiksi haja-asutusalueilla tiiviin keräysverkoston organisoiminen vaatisi suuria taloudellisia ponnistuksia, aiheuttaisi merkittäviä määriä kuljetuksia synnyttäen ylimääräistä rekkarallia ja olisi näin ollen ympäristön kannalta epäedullinen ratkaisu. Pakkausjätteiden polttaminen ja hyödyntäminen kuntien energianlähteenä onkin haja-asutusalueilla tehokas ratkaisu niin ympäristön kuin talouden näkökulmasta.

Jätteidenpolton vastustajat vetoavat usein siihen, että polttaminen saastuttaa. Näin ei kuitenkaan ole. Ei polttaminen tuki täysin päästötöntä ole, mutta päästöt ovat nykYTEKNIKALLA erittäin vähäiset. Jätteenpolttodirektiivi edellyttää savukaasujen puhdistukselle tehokasta päästöjen hallintaa ja jätteenpolton päästöt on rajoitettu murto-osaan hiili- tai maakaasuvoimaloiden päästöistä.

Usein vedotaan myös siihen, että polttaminen ei kannusta enää kierrättämiseen ja tuhoaa lopulta hyvän kierrätysjärjestelmän. Näin ei ole. Niissä Euroopan maissa, joissa yhdyskuntajätteen energiahyödyntämisen aste on korkea, myös kierrätyksen taso on korkealla.

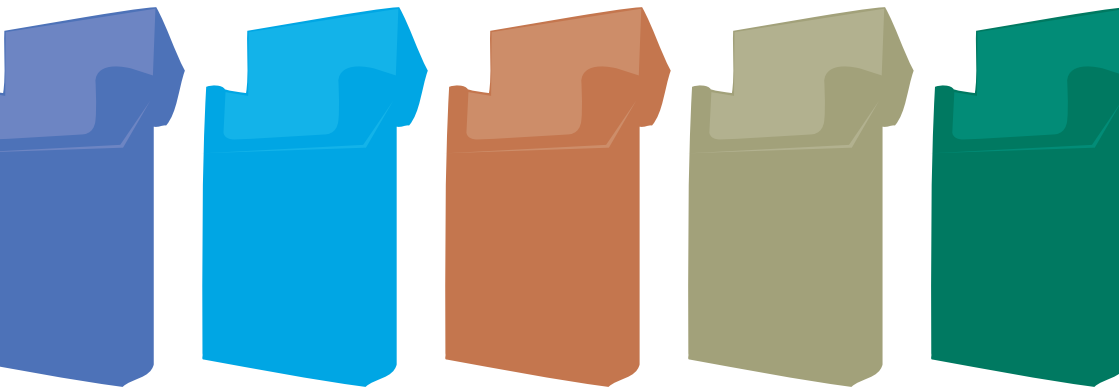
Jätteenpoltto fiksu ratkaisu myös taloudellisesti

Kotitalouksista tuleva pakkausjäte, siltä osin kun sitä ei ole järkevää kierrättää, voidaan hyödyntää kaupunkien lämpöenergiana. Esimerkiksi Riihimäellä toimiva Ekokemin jätevoimala tuottaa kaiken Riihimäen kaupungin tarvitseman ja lisäksi puolet Hyvinkään tarvitsemasta kaukolämpöenergiasta

aivan huippukausia lukuun ottamatta. Osan aikaa voidaan tuottaa sähköä myös valtakunnan verkkoon.

Jätteen polttamisesta saatavan energiantuotannon arvo on esimerkiksi Riihimäen tapauksessa pitkälle toistakymmentä miljoonaa euroa. Alueen kaukolämpö onkin ollut jo pitkään Suomen halvinta.

Mikäli lakiesityksen mukaiseen täyteen tuottajavastuuseen päädytään, eivätkä kunnat enää voi osallistua pakkausjätteen hyödyntämiseen, tilanne on kunnille epämieluisa. Ne menettävät merkittävän osan ympäristön kannalta hyvästä ja taloudellisesti tehokkaasta energianlähteestä.

Jätelakiuudistus

Laki-suomi-sanakirja

ENERGIAHYÖTYKÄYTTÖ

Jätteen käyttäminen polttoaineena tarkoitukseen soveltuviissa laitoksissa tuottamaan energiaa sähköksi ja lämmöksi.

HYÖTYKÄYTTÖJÄRJESTELMÄ

Järjestelmä, jolla pakkausmateriaaleja hyödynnetään ja niiden hyödyntämistä kehitetään ympäristön kannalta ja myös taloudellisesti sekä teknisesti tehokkaimmalla ja järkevimmällä tavalla. Hyötykäyttöjärjestelmän toiminta alkaa pakkausjätteen vastaanottopisteestä, josta operaattorit kuljettavat pakkausjätteen raaka-aineen käsittelijälle lajittelua, puhdistusta ja murskausta varten. Raaka-aineen käsittelijä tai jalostaja muokkaa puhdistetun materiaalin jalostusta varten. Jalostetusta materiaalista valmistetaan eri tehtailla uusia tuotteita tai toimitetaan muuhun hyötykäyttöön.

Euroopan yhteisön toimintaohjelman mukaan pakkausten hyötykäyttöjärjestelmän ”tavoitteena on hyödyntää ja kierrättää jätteitä mielekkäästi eli siihen määrään saakka, jossa ympäristölle koituu edelleen nettohyötyä ja kierrätys on taloudellisesti ja teknisesti toteuttamiskelpoista”. Uusi jätelakiesitys edellyttää hyötykäyttöastetta, joka sotii määritelmän mukaista toiminnan mielekkyyttä vastaan.

ERILLISKERÄYS

Tietylle pakkausmateriaalille järjestetty keräys. Uudessa jätelakiesityksessä jokaiselle neljälle pakkausjätteen päätyypille tulisi järjestää erilliskeräysjärjestelmä.

KIERRÄTYS

Pakkausmateriaali puhdistetaan, murskataan ja muokataan raaka-aineksi uusien pakkausten tai muiden tuotteiden valmistamiseksi. Esimerkiksi juomatölkeistä valmistetaan uudelleen juomatölkejä, säilyketölkeistä auton osia tai muita tuotteita, lasipulloista pulloja, -tölkejä tai lasivillaa, aaltopahvilaatikoista aaltopahvia ja hylsyjä.

KUITUPOHJAISET PAKKAUKSET

Paperista, kartongista tai aaltopahvista tehdyt pakkaukset.

PAKKAAJA

Yritys, joka valmistaa tuotteita, jotka se toimittaa markkinoille pakattuina ja yritys, joka tuo maahan pakattuja tuotteita.

PAKKAUS

Pakkauksen tehtävä on suojata ja säilyttää tuotetta, helpottaa tuotteen kuljetusta, kertoa tuotteesta, lisätä käyttömukavuutta ja helpottaa tuotteen esillepanoa ja

myyntiä. Pakkaus ei itsessään ole tuote, johon tulisi sisältyä täysi jätehuoltovastuu. Pakkauksia ovat siis kaikki erityyppiset tuotteen ympärillä olevat tai mukana seuraavat materiaalit, jotka joko suojaavat tuotetta kuljetuksessa tai varastoinnissa ja muussa käsittelyssä tai antavat siitä tietoa.

PAKKAUSJÄTE

Käytöstä poistetuista pakkauksista syntynyt jäte. Pakkausjäte luokitellaan viiteen pääryhmään: kuitu-, lasi-, metalli-, muovi- ja puupakkauksiin.

PAKKAUSTEN UDELLEENKÄYTTÖ

Pakkaus puhdistetaan ja käytetään sellaisenaan uudelleen. Esimerkiksi pantilliset palautuspullot, kuormalavat ja muut sellaisenaan uudelleen täytettävät tai käytettävät pakkaukset.

REKKARALLI

Jätelakiesityksen edellyttämän vastaanottopisteverkoston aiheuttama lisääntynyt kuljetusrekkaliikenteen tarve, joka aiheuttaa negatiivisen kokonaisvaikutuksen ympäristölle. Lisääntynyt rekkaliikenne aiheuttaa tuottajayhteisölle taloudellisen pakon nostaa hyötykäyttöhintoja, mikä heijastuu myös kuluttajahintoihin.

TUOTTAJAYHTEISÖT

Pakkausjätteen hyötykäyttöä ylläpitävät ja kehittävät organisaatiot, joille pakkaajat ja pakattujen tuotteiden maahantuojat ovat siirtäneet pakkausten tuottajavastuunsa tekemällä sopimuksen Pakkausalan Ympäristörekisteri PYR Oy:n kanssa. Pakkausalan tuottajayhteisöjä on kaikkiaan yhdeksän.

Tuottajayhteisöjen perustajana ja usein myös osakkaana on koko pakkauksetju: pakkauksia valmistava teollisuus, pakkaava teollisuus, maahantuojat ja kauppa sekä pakkausraaka-aineen valmistajat ja pakkausjätteiden hyötykäyttäjät.

TÄYSI TUOTTAJAVASTUU

Täysi tuottajavastuu tarkoittaisi pakkaajan ja pakattujen tuotteiden maahantuojan vastuuta hoitaa jokaisen markkinoille saattamansa tuotteen pakkauksen kierrätys, hyödyntäminen ja jätehuolto koko maassa. Ei nykyisessä pakkauslainsäädännössä, jossa vastuu on määritelty osittaiseksi, jolloin pakkaajat vastaavat hyötykäytöstä tavoitteiden mukaisesti ja osa pakkauksijätteestä kuuluu asumisessa syntyvään jätteeseen ja kuntien vastuulle. Pakkausala vastustaa täyttä tuottajavastuuta, koska se ei ole ympäristön kannalta eikä taloudellisesti ja teknisesti järkevää.

Lisätietoa pakkausalan näkemyksistä jätelain muutokseen:

Toimitusjohtaja Annukka Leppänen-Turkula

Pakkausalan Ympäristökisteri PYR Oy

Puh (09) 6162 3110 tai GSM 050 569 9185

annukka@pyr.fi

